

Oslo tingrett - TOSLO-2011-188627-4

Instans	Oslo tingrett - Kjennelse.
Dato	2012-03-26
Publisert	TOSLO-2011-188627-4
Stikkord	22. juli-saken. Varamedlems habilitet. Domstoloven § 108, § 117 annet ledd, § 52.
Sammendrag	En mann som var trukket ut som varadommer til 22. juli-saken ble av tingretten kjent inhabil på grunn av sønnens tilknytning til AUF. Ungdomsorganisasjonen var et uttalt mål for tiltaltes handlinger, og AUF har fått oppnevnt bistandsadvokat i sakens anledning. Tingretten anså det også som et tungtveiende moment i helhetsvurderingen hvordan forholdet mellom far og sønn ville fremstå utad. For allmennheten ville det pga. familierelasjonen være nærliggende å legge til grunn at de kunne ha et felles ståsted i saken. Utad ville mannen dermed ikke fremstå som et uhildet varamedlem. Det var ikke fremmet en formell habilitetsinnsigelse i saken, men det var varslet at en slik innsigelse ville bli fremmet dersom varamedlemmet trådte inn i saken, noe som også tilsa at mannen var å anse som inhabil. (Sammendrag ved Lovdata.)
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2011-188627-4 (11-188627MED-OTIR/05).
Parter	Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Svein Holden, statsadvokat Inga Bejer Engh) mot A (advokat Geir Lippestad, advokat Vibeke Hein Bæra, advokat Tord Eskild Kvinge Jordet, advokatfullmektig Odd Ivar Aursnes Grøn).
Forfatter	Tingrettsdommer Hanne Sofie Bjelland.

I februar 2012 trakk Oslo tingrett tre meddommere og to varamedlemmer til hovedforhandling i straffesaken mot A. Én av meddommerne ble senere fritatt etter søknad, og varamedlemmet av samme kjønn trådte inn som meddommer. Nytt varamedlem ble deretter trukket.

Samtlige meddommere og varamedlemmer ble oppringt rett etter trekning for avklaring av om utelukkelsesgrunner i medhold av domstoloven § 91 første ledd, eller § 106 forelå. Nevnte utelukkelsesgrunner forelå ikke, og det ble deretter gjennomført møte mellom tingretten og hver enkelt meddommer/varamedlem for å foreta en grundigere habilitetskontroll.

Sakens aktører fikk den 20. februar 2012 tilsendt protokollene fra trekningene, kopi av spørreskjemaet som ble benyttet ved første habilitetskontroll, og referatene fra møtene mellom tingretten og hver enkelt meddommer/varamedlem. Det ble gitt frist for å fremme habilitetsinnsigelser til 8. mars 2012.

I referat fra møtet med varamedlem Ole Johnny Foss fremgår følgende:

Foss kjenner ingen som ble drept eller skadet 22. juli. Den eneste tilknytningen han var kjent med var at hans sønn visste hvem en av de drepte på Utøya var. Sønnen sitter i styret i Sagene AUF. Sønnen hadde

møtt den drepte på møte i AUF. Den drepte var ikke med i samme lokallag som sønnen. Ingen i Sagene AUF ble skadet eller drept på Utøya. Sønnen er 22 år og bor ikke hjemme hos foreldrene.

Det fremkom ingen habilitetsinnsigelser mot Foss på dette grunnlag, men i brev fra en av bistandsadvokatene fremkom opplysninger om at flere av de fornærmede kjenner Ole Johnny Foss' sønn, Jørgen Foss, på grunn av at han i mange år har vært en aktiv ungdomspolitiker i AUF.

Den 12. mars 2012 var det et oppslag i VG vedrørende meddommere og habilitet. I oppslaget heter det:

Sønn til Foss er en fremtredende AUF-politiker i hovedstaden og er nestleder i et av bydelsutvalgene. Fem dager etter terroren uttalte sønnen seg om angrepene i en norsk nettavis, og fortalte samtidig at han kjente flere som mistet livet på Utøya.

På denne bakgrunn ba retten varamedlem Foss innhente utfyllende informasjon fra sin sønn vedrørende verv i AUF og Arbeiderpartiet, og kjennskap til personer som var på Utøya den 22. juli 2011.

Sønnen har i epost av 12. mars 2012 gitt en nærmere redegjørelse hva gjelder de nevnte forhold. Det fremgår i redegjørelsen at han i dag er nyvalgt nestleder i Sagene Arbeiderparti, nestleder/kasserer i Sagene AUF, medlem av bydelsutvalget og leder av kultur- og nærmiljøkomiteen i Sagene bydel for Arbeiderpartiet. Videre er han delegat til årsmøtet i Oslo Arbeiderparti/AUF. Tidligere har han vært leder i Sagene AUF (2007-2008).

Det fremgår videre at han som medlem i en landsdekkende ungdomsorganisasjon har møtt flere av de som var til stede på Utøya, men at ingen av de omkomne var hans nære venner. Han opplyser at B var å betrakte som en bekjent i profesjonell sammenheng, og at C tilhører samme lokallag. Ifølge redegjørelsen er D muligens å betrakte som en nærmere bekjent.

Til slutt gjør Jørgen Foss det klart at Ole Johnny Foss aldri har møtt, eller kjenner til, de nevnte personer.

Redegjørelsen ble sendt sakens aktører den 14. mars 2012, og det ble gitt frist til 19. mars 2012 for å fremsette eventuelle habilitetsinnsigelser. Både påtalemyndigheten og forsvarer har på bakgrunn av redegjørelsen gjort gjeldende at de vil fremme habilitetsinnsigelse, jf domstoloven § 108, dersom Ole Johnny Foss trer inn som meddommer.

Rettsens vurdering

Avgjørelse av spørsmålet om utelukking av en dommer forut for hovedforhandling foretas av rettsens leder, jf domstoloven § 117 annet ledd. Med rettsens leder menes her sorenskriveren. Myndigheten kan delegeres, og er delegert til avdelingslederne i Oslo tingrett.

Retten legger til grunn at bestemmelsen får tilsvarende anvendelse hva gjelder varamedlemmer, jf prinsippet i domstoloven § 52.

I henhold til domstoloven § 108 kan ingen være dommer i en sak dersom det foreligger særegne omstendigheter som er skikket til å svekke tilliten til hans uhildethet.

Retten legger til grunn at Ole Johnny Foss ikke har noen personlig tilknytning til Arbeiderpartiet, AUF, eller sønnens bekjentskaper i disse organisasjonene. Spørsmålet er om sønnens tilknytning til de nevnte organisasjoner utgjør en slik særegen omstendighet at Ole Johnny Foss er å anse som inhabil.

Det forhold at sønnen gjennom flere år har vært, og fortsatt er, meget aktiv i forskjellige tillitsverv både i Arbeiderpartiet og AUF er, etter rettsens syn, egnet til å reise tvil om Foss' upartiskhet i en straffesak av denne karakter. Det vises i denne sammenheng til at AUF var et uttalt mål for tiltaltes handlinger, og at AUF har fått oppnevnt bistandsadvokat i sakens anledning. Selv om Jørgen Foss i dag er 22 år, og har flyttet hjemmefra, legger retten til grunn at hans engasjement i AUF, og senere også i Arbeiderpartiet, er egnet til å påvirke Ole Johnny Foss' syn på saken.

Det er videre et tungtveiende moment i helhetsvurderingen hvordan forholdet fremstår utad. For allmennheten vil det, på grunn av familierelasjonen mellom de to, være nærliggende å legge til grunn at far og sønn kan ha et felles ståsted i saken. Utad vil han dermed ikke fremstå som et uhildet varamedlem.

I tillegg skal det i helhetsvurderingen vektlegges om partene har fremmet habilitetsinnsigelser. Det er ikke fremmet en formell habilitetsinnsigelse i saken, men det er varslet at slik innsigelse vil bli fremmet dersom varamedlemmet trer inn i retten. Også dette forhold tilsier dermed at Foss er å anse som inhabil.

Retten har etter dette kommet til at Ole Johnny Foss er inhabil.

Slutning:

Ole Johnny Foss er inhabil i sak nr 11-188627MED-OTIR/05.